Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 5 lei / In străinătate: 6 lei 16 Pagini Nr. 34 Vineri 4 Februarie 1938

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tarifuL poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

ASOCIAŢIUNEA CENTRALA SIBIIU

ROMÂNIA... „STAT BALCANIC"?

Intr'un articol recent apărut într'o publicaţiune franceză, d. Maurice Magre recunoaşte că „oamenii din Occident refuză bucuros să cunoască Orientul. Nu se studiază Orientul în liceu. Nici istonia, nici filozofia Asiei nu fac parte din programe...".

Dacă d. Maurice Magre exagerează puţin această voită absenţă de cunoştinţă a occidentalului european faţă de Orientul asiatic, ce continuă să ascundă pentru dânsul atâtea necunoscute, constatăm aceeaş lipsă de informaţii precise a unor occidentali cu privire la ţări şi popoare, ce fac parte din sectorul european, — acest sector, care nu-i decât o prelungire a continentului asiatic, în forma unei peninsule...

Zilele trecute, un eminent profesor italian, prieten al poporului nostru, a spus că România este cel mai important stat din „peninsula balcanică".

Adeseori citim în ziare şi reviste străine articole, în care ţara noastră este trecută printre statele „balcanice".

Departe de noi ideia de a considera termenul „balcanic" în sensul ce i-l dau unii occidentali: acela de înapoiat, sau semi-barbar.

Nu. A trecut vremea unor asemenea clasificări a popoarelor şi statelor, după regiunile geografice, sau după sectoarele artificiale în care se împarte vechiul continent. Naţiunile din peninsula balcanică s'au emancipat şi fac sforţări în toate direcţiile ca să se desvolte în limita mijloacelor lor şi a geniului lor naţional.

Ar fi nedrept să fie condamnate aceste naţiuni la o inferioritate perpetuă nemeritată, numai prin faptul că ele aparţin unui ţinut calificat „balcanic" din cauza numelui unui lanţ de munţi şi a unei peninsule...

Dar, România nu face parte din peninsula balcanică, nici din punctul de vedere geografic, nici din punctul de vedere etnico-economic.

Lanţul carpatin, care străbate centrul ţării noastre şi constitue o coloană vertebrală a unui dispozitiv bine articulat, nu face parte din sistemul muntos al Balcanilor; iar teritoriul mărginit de Tisa, Dunăre, Nistru şi Marea Neagră, este un sector al Europei centrale. O privire aruncată pe o hartă fizică şi politică a Europei, este deajuns, fără speciale cunoştinţe geografice, ca să stabileşti această demarcaţie între peninsula balcanică şi statele ce fac parte dintr'însa, şi Europa centrală, din care face parte şi România. Avem apoi şi alte observaţii de făcut în legătură cu numirile localităţilor din ţara noastră, în unele hărţi şi cărţi străine. Pentru ce se trec într'însele numirile oraşelor din Transilvania, Banat, Bucovina şi Basarabia cu vechile numiri maghiare, austriace, sau ruseşti?

Pentru ce „Koloszvar", în loc de **Cluj**, „Temesvar", în loc de **Timişoara**, „Segesvar", în loc de **Sighişoara**, „Czernovitz", în loc de **Cernăuţi**, „Kischinew", în loc de Chişinău, ş. a. m. d., când după o veche decisiune luată la un congres internaţional de geografie, trebue să se respecte numirile oficiale introduse de statele respective?

Societatea noastră de geografie ar fi de dorit să intervină şi ea pe lângă societăţile de geografie străine, cu care are relaţiuni, ca să se respecte acea decisiune...

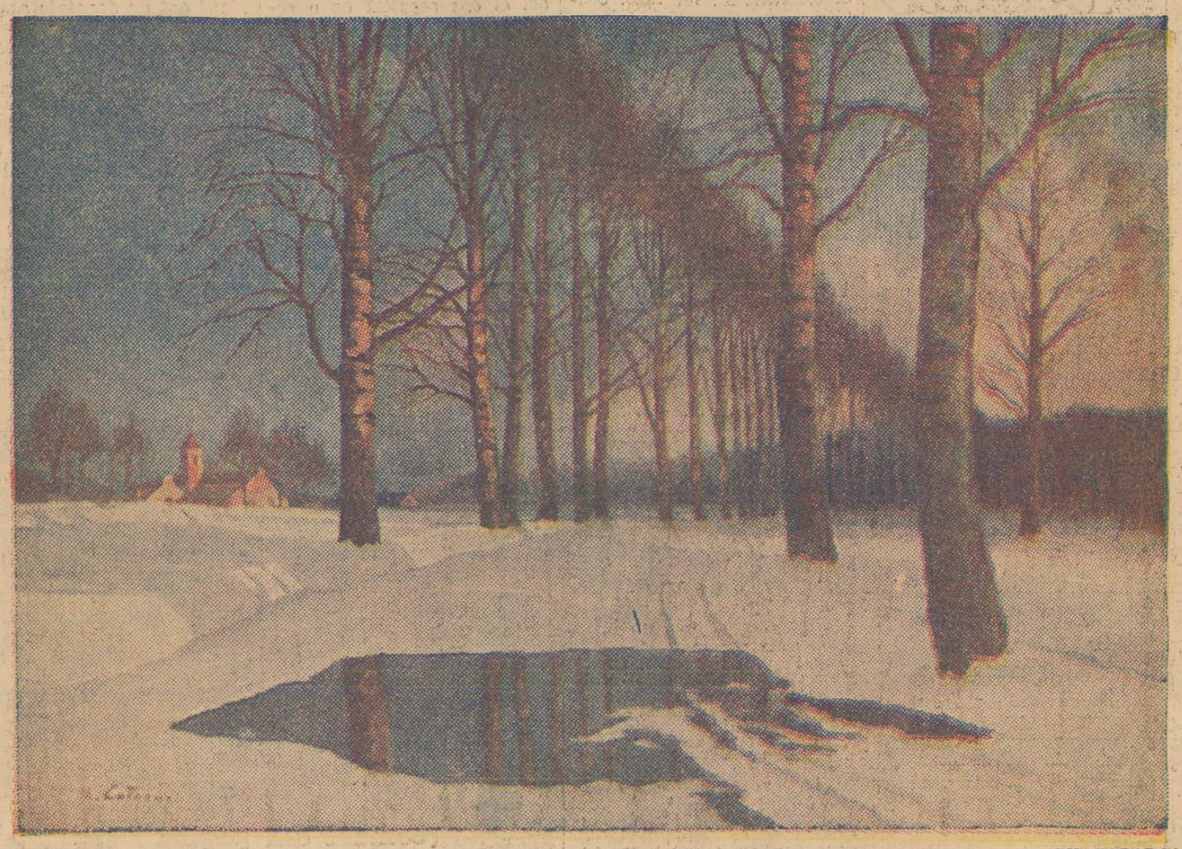

IARNĂ — GH. CATARGI

Columna lui Traian in Capitală

Cu prilejul excursiei ce a făcut-o la Roma, în cursul lunei Ianuarie a. c., un grup de peste 1500 de români, ca un simbol al amiciţiei şi al legăturilor străvechi între cele două naţiuni latine, guvernul italian ne-a oferit un bloc de marmoră din Forul lui Traian, cu o inscripţie comemorativă.

Firesc că acest dar al guvernului italian este însemnat prin ceeace simbolizează şi prin ceea ce s'a voit să se manifesteze printr'însul: un gest de amiciţie.

S'a spus că blocul acela de marmoră va servi de bază Columnei lui Traian ce se va ridica într'o piaţă centrală a Capitalei. Ba unii s'au grăbit să anunţe instalarea ceremonioasă a blocului din Forul lui Traian, înainte de a se înălţa Columna!

Ştim că pentru reclama personală a câte unuia, dese ori se comit greşeli cari dăunează Statului. Nu credem că se va proceda aşa, tocmai spre a nu micşora însemnătatea ce ar trebui s'o aibă o asemenea solemnitate.

De câţiva ani s'au făcut demersuri la Roma spre a obţine o copie în bronz după Columna lui Traian, care cuprinde 124 de baso-reliefuri şi 2500 de figuri.

Atunci când vom avea această copie — şi credem că poate nu va întârzia mult până vom intra în posesia ei — se va putea instala Columna cu blocul de marmoră adus dela Roma, la baza ei, pe o piaţă centrală a Capitalei.

Şi numai în faţa acestui măreţ monument — cel mai vechi şi glorios din istoria strămoşilor noştri daco-romani — se va putea organiza o solemnitate.

Noi trebue întâi să ne silim să avem sau să înălţăm Columna măreaţă ce va fi un fericit prilej de manifestare a sentimentelor noastre latine şi să arătăm tuturor că oricât de vitrege ar fi vremurile, noi nu uităm origina comună care cere latinilor de pretutindeni să fie uniţi în faţa adversităţilor.

Raportul Van Zeeland

In Aprilie trecut, guvernul englez şi cel francez au cerut d-lui Van Zeeland, fostul prim-ministru al Belgiei, să facă o cercetare amănunţită asupra situaţiei economice şi financiare a lumii şi să propună, în acelaş timp, soluţiile, pe care le va socoti potrivite, principalelor guverne interesate la reorganizarea economiei mondiale.

Ţară mică, dar naţiune mare, Belgia a jucat deseori, prin oamenii săi de stat, un rol eminent în marile chestiuni internaţionale. D-l Van Zeeland era indicat pentru un asemenea studiu de succesul pe care l-a avut în opera reuşită de ridicare economică a propriei sale ţări.

Raportul d-lui Van Zeeland a fost publicat zilele trecute în întregime în marile ziare apusene. El este o caldă şi conştiincioasă pledoarie pentru liberalismul economic.

Nu avem putinţa să-l examinăm în amănunte, în cadrul restrâns al acestei cronici. Ne vom mărgini să indicăm pe scurt dificultăţile economice, financiare şi politice, care au creat şi menţin situaţia actuală, precum şi metodele şi soluţiile propuse de anchetator.

D-l Van Zeeland pleacă dela ideia fundamentală a opoziţiei dintre autarhie şi colaborarea internaţională. Cea dintâi nu poate fi o soluţie contra crizei internaţionale. Ridicând costul producţiunei, ea duce fatal la o scădere a standardului de viaţă şi uneori la mizerie. Politică de apărare şi de neîncredere, autarhia, duce la încordare între raporturile dintre ţări. Câtă vreme statele se menţin pe acest teren, al unei economii naţionale închise, o înţelegere generală, o colaborare internaţională este imposibilă. De aceea, remediile situaţiei actuale nu pot fi găsite decât într'o soluţie generală.

Primul pas de făcut în acest scop trebue să fie crearea unui etalon internaţional al valorilor, a cărui existenţă presupune însă restabilirea unui echilibru economic şi a unei libertăţi de circulaţie a bunurilor, îndestulătoare spre a îngădui reluarea colaborării inter-

(Continuare in pagina 2-a)

PROPRIETATEA MIJLOCIE

de CONST. GAROFLID

Repartiţia proprietăţii rurale înainte de războiu nu era economică. Aveam pe deoparte aproape jumătate din suprafaţa cultivabilă a ţării, exact 43,4%, stăpânită de micii proprietari până la 10 ha. şi cealaltă jumătate, 40,3%, aparţinând marilor proprietari.

Intre ele, proprietatea mijlocie, temelia aşezării sociale a unui stat şi sprijinul agriculturii sale, era foarte slab reprezentată, abia 16,2%. In statele bine echilibrate, această proprietate are o situaţie precumpănitoare asupra celor două forme extreme de proprietate: parcelară şi latifundiară. In Franţa bunoară, proprietatea până la 10 ha. nu ocupă decât 22% din suprafaţa totală a proprietăţii, iar proprietatea mijlocie, între 10 şi 100 ha., 61%; pe când la noi în urma reformei agrare prima ajunge la 48%, iar cea de a doua abia la 34 la sută. In celelalte ţări din Occident proporţia sănătoasă a proprietăţii mijlocii se menţine şi este peste tot superioară întinderii proprietăţii mici.

Cum am ajuns la această situaţie se ştie. Proprietatea mică la noi nu a fost constituită prin jocul firesc al împrejurărilor economice. Ea a fost întemeiată prin legi. Dela 1864 şi până la reforma agrară inclusiv, am creeat numai loturi ţărăneşti mici — până la 5 ha. Proprietatea mijlocie nu a fost ajutată. Afară de încercarea trecătoare a lui Petre Carp la 1890, tot pământul distribuit ţăranilor prin legiuirile agrare a fost sub 5 ha. Această proprietate mică s'a fărâmiţat cu timpul prin succesiuni şi a devenit o proprietate parcelară. Inainte de războiu întinderea mijlocie a proprietăţii ţărăneşti scăzuse la circa 3 ha. In scrierile mele asupra problemei agrare am arătat neajunsul proprietăţii parcelare. Am propus atunci, cel dintâi, exproprierea latifundiilor, nu pentru a realiza o dreptate socială ci pentru a întregi proprietatea mică dându-i o suprafaţă care să facă din ea o unitate agricolă superioară, pentru a fi, cum spune un savant francez, „Coloana vertebrală a agriculturii". Ar fi rezultat din aceasta şi selecţia unei clase de ţărani independenţi, care ar fi fost sprijinul natural al regimului parlamentar in-

(Continuare in pagina 2-a)

JUSTIŢIA POPULARĂ

de I. VION

Juraţii au achitat încă unul din cei acuzaţi că au suprimat viaţa semenului lor. Nu intrăm în detalii, speţa vine în al doilea rând, după principiul că într'o societate organizată n'ai drept să-ţi faci judecată singur şi, mai ales, nu ai dreptul, tu om, să pui capăt existenţii altui om.

Prin legile ei solide, colectivitatea nu merge cu sancţiunea nici faţă de cel mai mare şi mai înrăit criminal, până la a-i suprima mizerabila lui existenţă.

Dece atunci insul izolat să-şi aroge dreptul să se instituie în judecător al propriei lui cauze, să ucidă pe cel care-l socoteşte duşman, iar colectivitatea să-l absolve de orice vină şi să-l redea societăţii?

Nu neglijează nimeni partea adânc omenească a izbucnirilor iraţionale ale temperamentelor sanguine. Nimeni nu nesocoteşte pasiunea ce înarmează mâna pe care judecata limpede nu o mai conduce.

Drept e să acordăm o înţelegătoare îngăduinţă, atunci când anumite împrejurări au provocat nesocotinţa...

Dar de aci până la a creia o stare de absolvire totală, a celor cari îşi scuză fapta invocând pasiunea nestăpânită, e cale ca dela Cer la Pământ!

Respectul faţă de fiinţa omenească, faţă de viaţa pe care Creatorul a dat-o fiecăruia să şi-o trăiască, mila faţă de suferinţa omenească şi oroarea faţă de sângele vărsat, — să însemne din ce în ce mai puţin în societatea civilizată de azi?

Aceeaş societate nu admite — şi la noi şi în alte state — pedeapsa cu moarte drept sancţiune aplicată celor mai rău năravuri ucigaşi, tocmai pentru motivul că justiţia oficială şi profesională — dar omenească totuşi — poate să greşească şi e mai uman să scape o sută de vinovaţi, decât să suprime un nevinovat.

Dece societatea să permită indivizilor izolaţi să instituie ei pedeapsa cu moar-

(Continuare in pagina 2 a)

Politica externă a României

Declaraţiile M. S. Regelui

„Destinul României — a declarat M. S. Regele Carol al II-lea agenţiei americane „Asociated Press" trebue găsit în tovărăşia şi cooperarea cu vechii prieteni. Aceşti prieteni sunt: Franţa, Anglia, Înţelegerea Balcanică şi Mica Înţelegere".

Această precizare a Suveranului României, înlătură orice posibilitate de interpretări greşite asupra politicii noastre externe şi totdeodată este o indicaţie pentru cârmuitorii noştri cei de azi şi cei de mâine.

Politica externă a unei ţări nu poate fi legată de fluctuaţiile politicii interne. Ea nu poate oscila sub presiunea curentelor interne — de orice natură ar fi ele — fiindcă imperativele care o determină pornesc din interese permanente încadrate atât în condiţiile geografice cât şi în cele istorice ale ţării şi ale neamului.

Este evident că orice politică externă ar urma un stat, ea nu implică duşmănii preconcepute.

De aceea, M. S. Regele a precizat următoarele:

„In unele cercuri se pare că ar fi fost oarecare nelinişte pentrucă ne-am apropiat ceva mai mult de alţii. Dar Eu vă afirm CU SIGURANŢĂ că nu avem un gând de o schimbare în politica externă a României. S'ar putea spune că România şi-a dobândit prieteni noui, fără a micşora pe cei vechi".

Atâta vreme cât politica externă a statului se menţine pe bazele juridice ale tratatelor şi angajamentelor internaţionale, orice nouă amiciţie, dacă nu contrazice întru nimic aceste baze şi dacă nu slăbeşte întru nimic potenţialul de forţe morale şi materiale pe care statul se poate bizui în apărarea drepturilor lui intangibile şi în îndeplinirea obligaţiilor lui liber acceptate, poate deveni un factor nou şi folositor la opera de colaborare internaţională către care trebue să se îndrepte năzuinţile tuturor.

Iată pentru ce noi, în coloanele acestui ziar, am fost totdeauna pentru claritate şi sinceritate în politica externă; iată pentru ce am susţinut şi vom susţine cu tărie intangibilitatea tratatelor şi vom combate cu energie „revizionismul" pe orice portiţă ar încerca el să se strecoare, fie făţiş, fie camuflat.

Declaraţiile M. S. Regelui, atât de categorice şi atât de clar exprimate, aduc o supremă confirmare a atitudinei noastre de totdeauna în politica externă a României. Pusă astfel sub garanţia solemnă a cuvântului Regal, pornit, desigur, dintr'o adâncă cunoaştere a tuturor factorilor cari determină destinul ţării noastre, politica externă a României asigură apărarei intereselor noastre permanente continuitatea necesară.

Limba noastră

Durerosul adevăr

— Ai dreptate, dar faci şi o greşală: generalizezi, — îmi spunea acum două luni un profesor de limba română. Arunci vina pe toţi, şi nu toţi sunt de vină. Avem şi destui profesori buni.

Un alt profesor de română, d. N. Mihăescu, a scris deunăzi: „Spirit subtil, de clasică formaţie intelectuală, d. T. Pisani stăpâneşte, în chip perfect, valorile noţionale ale cuvintelor... Multe din exemplele, pe cari le-a desprins din paginile atâtor cărţi de şcoală sau literare, pentru a arăta cum este pocită limba română, constituesc, cu adevărat, regretabile lacune pentru aceia cari le-au prilejuit şi ele nu puteau să fie decât aspru criticate.

„Suntem, deci, alături de d. T. Pisani pentru a recunoaşte că sunt destui cari ne pocesc limba. Se află printre aceştia, fără tăgadă, şi unii dintre profesorii de română. Inseamnă de aci, că toţi sau aproape toţi profesorii de limba română nu ştiu a vorbi sau a scri corect? Fiindcă — şi aci ne deosebim de ceea ce susţine d. T. Pisani — nu se pot trage concluzii cu caracter general din câteva cazuri izolate... atunci de unde „durerosul adevăr că în şcoalele noastre nu se mai învaţă limba română"?

Durerosul adevăr isvoreşte din toate.

Am spus-o şi o mai spun: eu nu cunosc pe toţi profesorii de română. Sunt şi buni, de sigur. Cum pot să zic, de pildă, că d-nii N. Creţu, Ion Ţicăloiu dela Câmpulung-Muscel — vor mai fi şi alţii — nu ştiu româneşte? Cum pot să zic că d. I. U. Soricu, îndrăgostit de poesia noastră populară, pe care ţi-o spune pe de rost, nu ştie româneşte?

Dar vinovaţi sunt toţi. Unii, îndrumătorii, că au făcut programa analitică pentru limba română, cu nepriceperea cu care au făcut-o. Alţii, autorii, pentru manualele lor pline de grozăvii. Alţii, cei buni, că au primit şi programa şi manualele, fără să crâcnească, răspândind, şi ei, otrava în şcoală.

Vina profesorilor se vede lămurit, din felul cum vorbesc, cum scriu şi din ce ştiu şcolarii lor. La *nenumăratele* dovezi pe care le-am adus, iată şi una nouă, usturătoare de tot. O găsim în conferinţa d-lui profesor Th. Capidan, filologul bine cunoscut, ţinută la Radio de curând, — în seara de 15 Ianuarie.

„Examenele de capacitate la limba română pentru fete, din ultima sesiune, a spus d. Capidan, preşedintele comisiunii, au dat rezultate *foarte slabe. Lipsurile constatate la acest examen*, la un obiect cum este studiul limbii materne, *nu trebue considerate ca o întâmplare IZOLATĂ*". E „un fenomen care priveşte *întregul* nostru învăţământ. Orice alt obiect de studiu, dacă, dintr'un motiv sau altul, nu s'a făcut bine în şcolile secundare, are putinţa de a fi perfecţionat în şcolile superioare din Ţară sau chiar din streinătate. Insă obiectul care constitue studiul limbii materne trebue făcut bine mai întâi în şcolile secundare şi numai după aceea la Universitate... Iată de ce trebue să ne preocupăm mai de aproape de perfecţionarea lui în şcoli".

Şi d. Capidan a dat „o mică statistică: „Din 339 *(trei sute treizeci şi nouă)* de candidate... *au reuşit... abia 13 (treisprezece)*". Această „mică statistică" „este interesantă, a spus d. Capidan, mai întâi *sub raportul uşurinţii cu care se dau aceste examene*, al doilea, *lucru mai grav*, sub raportul nivelului de cunoştinţe CU TOTUL SCĂZUT cu care candidatele apăr în faţa comisiei examinatoare... La specialităţile secundare, *multe din ele nu aveau pregătirea elevilor din clasa II şi III liceală*... cele mai multe din lucrările scrise... au fost, în ceea ce priveşte aspectul lor formal, *sub aşteptările noastre*. In ele nu se vedea *nici o preocupare de stil* sau compoziţie şi nici o grije de ortografie, dar mai ales de punctuaţie... *O parte din ele nu cunoştea gramatica*, altele ignorau evoluţia istorică a limbii... *Mai toate s'au prezentat la examen foarte puţin pregătite în partea ştiinţifică a gramaticei româneşti*... Unele candidate, originare din Moldova dar mai cu seamă din Basarabia, întrebuinţau un grai u idiomatic de acasă, *care nici pe departe nu se aseamănă cu forma limbii cerută de programa şcolii*".

Mă opresc. De ani de zile nu e examen de bacalaureat, nu examen de capacitate, ca în urma lor să nu huească Ţara dela un capăt la altul, să nu se cutremure de râs, — şi de plâns, — de neştiinţa candidaţilor.

Dar ce sunt aceşti „candidaţi"?

Sunt rodul şcoalei, ai profesorilor, — ai profesorilor, cari nesocotesc gramatica, fiindcă nu o ştiu, dispreţuiesc limba, fiindcă nu o ştiu, şi fiindcă nu o ştiu, răspândesc vinovata credinţă că limba românească e „săracă", e „primitivă", „ciobănească", „în formaţie", iar poporul acesta, din topor, are nevoie de neologisme pentru „rafinarea şi diferenţierea sentimentelor" lui.

Sunt rodul profesorilor, cari din dascăli de română s'au schimbat *în dascăli de neologisme*, şi atât împestriţează limba, încât în manuale, fiecare „bucată literară", parte din ele adevărate rusisme, ca să fie înţeleasă şi şcolarul să prindă neologismul, e însoţită de un mic dicţionar.

Şi acum întreb pe d. Mihăescu: când asta e pregătirea ce se dă profesorilor, când din 339 candidate la catedrele de română, licenţiate din cele patru Universităţi ale ţării, — dela Miază-noapte, Miază-zi şi Apus, — trec examenul numai 13 — treisprezece — şi acestea *„ştiau atât de puţin*... încât socotesc, a mai spus d. profesor Capidan, că... până la începutul anului şcolar viitor, când poate vor reuşi să intre în învăţământ, *vor uita şi ceea ce au ştiut*", mi se mai poate spune că trag „concluzii cu caracter general, *din câteva cazuri izolate*"?

T. PISANI

Suflet de renegat

de EM. HAGI MOSCO

România, *după izbânda din 1918*, la care îşi dase şi ea birul, a fost socotită, — ca şi alte ţări sfârtecate şi cotropite, — *„putere cu interese limitate"*. Această formulă, nouă în istoria mesei verzi, a fost înfiată de areopagul chemat să pecetluiască stăpânirea pământului acelor ţări, de acelaş sânge cu al lor, şi răscumpărat tot cu sânge de al lor.

La conferinţe, Themis, legată la ochi, a înlocuit pe Marte şi drămuiala a început. Sabia zeului războiului a fost atârnată în cui, iar talgerele cumpenei zeiţei dreptăţii au fost mânuite de mâini interesate sau neştiutoare. Ideologia wilsoniană care, uitătoare de doctrina lui Monroe, pentru pricini cari nu ni privesc, a intrat în vâltoare, a pus temelia clădirii şubrede a tratatelor de pace, aşa de crunt lovite astăzi.

Totuşi, România a putut dobândi, nu din mila altora, ci pe bună dreptate şi cu preţ de sânge, pământ de al strămoşilor ei, făgăduit ei prin înţelegeri semnate, atunci când nu i se limitase interesele. Ce a făcut, o va spune istoria nepărtinitoare: uşurare binecuvântată în clipe grele a frontului din Apus, târpirea comunismului destrămător din inima Europei, tot în vremuri turburi şi încă altele, pentruca astăzi, puterile cu interese nelimitate — şi deci interesate — s'o împiedece să-şi cerceteze starea civilă. Dar Dumnezeu este mare şi după zicala pomenită de Suveran: „Românul nu piere". A văzut el altele!

De câte ori se poate scobori preţuirea României în desăvârşirea unor fapte cu urmări covârşitoare, mulţi nu pregetă să întrebuinţeze acest fel necinstit să o judece şi să o înfăţişeze în faţa altora micşorată. Aceasta nu numai privitor la zilele de astăzi, dar şi când este vorba de trecut. Acum două zile, tot aci în ziar, d. Mora s'a ridicat împotriva unei... să-i zicem măcar „indelicateţă", neologism francez zugrăvind minunat un fapt petrecut de curând, în legătură cu cele de mai sus.

D. Maurice Paléologue fost trimis al republicii franceze în Rusia, în timpul marelui războiu, a ţinut în Paris, la „Université des Annales", o conferinţă istorică — d-sa scrie şi istorie — cu subiectul *„Lecţia vechii Rusii"*. Vorbind despre Rusia, conferenţiarul a fost nevoit să vorbească şi de războiul din 1877—78 în Balcani. Şi fapt straniu, d. Paléologue n'a pomenit, cum era firesc şi potrivit cu adevărul istoric: *niciodată măcar* cuvântul România sau acela de român!

(Continuare in pagina 2-a)

Serviciul religios la serba rea patronului grădinarilor
(Darea de seamă în corpul ziarului).